

BALDUR'S DOOD

een verhaal uit de Edda

toneelstuk voor de 4^e klas
geschreven door Annechien Wijnbergh

BALDURS DOOD EEN VERHAAL UIT DE EDDA

De drie nornen:

URD - Isla
VERDANDI - Jacomien
SKULD - Floor

De Asen en Asinnen:

ODIN - Laurens
FRIGGA - Annemarie
BALDUR - Richter
THOR - Nick
WEGTAM - Jeff
LOKI - Geertje
IDUNA - Liza
HOEDUR - Dieter
NANNA - Sara
HERMOD - Sietske
PLANTEN - Crispijn

Mensen van Midgard:

BOER - Inomas
VROUW - Liza
MAN - Crispijn
TWEEDE BOER Camiel

Reuzen:

REUZEN - Anne, Jascha
Gemma, Jennifer
THOEKK - Sara

Dwergen:

NORDRI - Gemma
SUDRI - Jennifer
AUSTRI - Jascha
VESTRI - Anne

Wezens van de onderste wereld:

WOLWA - Shayne
MOEDGUDUR - Dilène
HELLA - Fay

NORNEN:

Wij weven het lot
van de wereld geduldig,
wij weten alles
wat er gebeurt.
Wij tillen de sluiers
een beetje op,
en laten een stuk van ons
weefwerk zien.
Van lang geleden,
toen de goden, die toen Asen heetten,
nog onder de mensen waren.
Het gaat over Baldur
en hoe hij stierr.
Zodat hij zijn leven
voor later bewaarde
en het ook na Ragnarok, de grote strijd,
goed bleef op aarde.

ALLEN: Hoort het verhaal van de helden van Asgard
Kindren van Odin, onovertroffen,
De machtige Asen, hoog in de hemel,
Boven de bron bij de Bifrostbrug.
Hoort hoe zij daar in de hal van Walhalla
horen de raad van de wijste van allen,
van Odin, de ase met de vele namen.

-Zaal waar in het midden Odin en Frigga op een verhoging zitten.
Een dienaar brengt telkens de mensen binnen. De andere asen staan
aan de kant.-

BOER: Odin, hoor mijn klacht:
Alle dagen gaan wagens
beladen met groente en graan
door mijn weilanden.
Zij rijden tot de doorwaadbare
plaats in de rivier.
Maar mijn gras wordt vertrapt
en wat erger is,
de wielen woelen zo in het water
dat mijn vee die modder gewoon niet meer drinkt.

ODIN: Beste vriend, bouw een brug,
met behulp van de boeren.
Leg een weg door de wei,
zodat je voortaan vrij van modder
kunt voeren en je vee kunt verzorgen.

BOER: Heb dank wijze Odin,
Gegroet wijze Frigga,
Ik bouw een brug
en leg een weg.

VROUW en MAN: Odin hoor ons verdriet:
Vrouw: Wij wachten zolang al
op onze dochter,
Weg ging zij, wij weten niet
waar naar toe.
Onze nacht is vervuld
van het wenen en waken.
Wij willen slapen,
wij zijn zo moe.

ODIN: Wat zegt Frigga, mijn vrouw, hierop?

FRIGGA: Wees gerust,
want ik zie
een leven vol vreugde,
vol liefde
en leed diep verborgen,
als verlangen;
een heimwee naar
lieve ouders.

Man: Maar waar is dat leven vol vreugde dan,
dat zij lijdt?

FRIGGA: Ver is de weg,
onbegaanbaar de oorden,
hoog in het noorden,
dicht bij de zee.
Maar volg desnoods de paden
van de alfen,
door maanlicht beschenen,
zij wijzen de weg.

VROUW EN MAN: Heb dank wijze Frigga,
Gegroet wijze Odin,
wij zullen nu kiezen
wanneer wij gaan.

TWEEDE BOER: Odin hoor mijn vraag:
Altijd wanneer ik mijn bureu bezoek
gaat de heenreis voorspoedig, maar terug is
een vloek.

ODIN: Hoe ga je dan terug, beste vriend, als je gaat?

TWEEDE BOER: Da's simpel, ik loop precies als heen,
maar dan terug,
dus met mijn rug nu voraan,
en mijn benen gaan dan,
als net ware andersom.

ODIN: Beste vriend, je moet de volgende keer,
als je teruggaat, met gewoon je gelaat
naar je eigen huis gekeerd,
je benen buigen, net als heen.

TWEEDE BOER: Maar Odin, dan kom ik toch niet thuis?

ODIN: JAWEL, oefen maar hier:
Loop heen
Draai je om
Loop terug.

ALLEN: Loop heen
Draai je om
Loop terug. -herh.-
Wijs is de raad die Odin ons geeft
Ged is het leven als Frigga hier leeft.

TWEEDE BOER: Wijs is de raad die Odin me gaf,
Wie had dat gedacht, ik sta paf.

ALLEN: Maar zie, daar komt Baldur, de schoonste
van de asen,
Waar hij komt wordt de wereld
in licht gehuld
Wanneer hij met zijn blijde olik
komt gereden,
Worden onze harten met vreugde vervuld.
En zijn woning, dreidablik geheten,
ligt achter het duister,
in de negende hemel,
en zal ook in de grootste en laatste strijd,
ongeschonden blijven altijd.
Maar wat voert hem hier, om raad bij Odin?
Wat zien wij nu?
Zijn lach is geweken, nog nooit heeft Baldur zo
somber gekeken.

BALDUR: O, wijze Odin, o machtige Frigga,
Gekweld ben ik nu al dagenlang.
Wanneer ik mij neerleg
om rustig te slapen
en net zoals anders mijn ogen sluit
dan komt daar een
dreigende donkere deken
en sluit zich zwijgend rond
mijn huid.
En voor mijn nog immer gesloten ogen
zie ik een gang vol van gevaar.
Ik droom van de nacht
en ik droom van een water,
zwarter dan zwart
en een hond die lacht.

-Geluid van het huilen van de hond klinkt plotseling door de zaal-

ALLEN: Wee Baldur, de lieflijke,
zwart zijn de dromen
zwart als de grotten
waar Hella heerst.
Wat zegt Odin,
wat zegt Frigga,
wat zegt Odin?
Luister nu eerst.

ODIN: Wie wil ooit Baldur kwetsen?
Wie wil hem kwaad doen?
Want dat wijst de droom
Eén in de wereld wacht
in woede
En bevroedt in stilte
Baldurs dood.

ALLEN: Dit kan niet wezen,
dit kan niet zijn,
Geen wezen op aarde
doet ooit Baldur pijn.

FRIGGA: Ik, als moeder, ben niet gerust,
ik ken jullie niet geloven
en rustig jullie woorden horen,
voordat ik weet, wat deze dromen
betekenen.

ODIN: hoor dan, Baldur,
wat ik besluit:
Vermomd als Megtam
rijd ik uit,
rijd op Sleipnir,
mijn achtoenig paard,
tot Hella's verblijf;
de donkere grotten
van de onderste wereld.

-Odin gaat weg en komt als Megtam vermomd weer binnen.-

THOR: Wie waagt hier binnen te komen
zonder te kloppen?
Vreemdeling, zal ik je even,
met een doffe dreun, mijn hamer
toestoppen?

WEGTAM: Wegtam heet ik,
ben Waltam's zoon.

FRIGGA: Thor, kijk eens onder de rand van die slappe hoed,
vergis je niet.
Kijk lang en goed.

THOR: Eén oog maar zie ik,
het andere niet.

ALLEN: De vermomming is goed.
Odin, wij herkenden je
zelfs niet.

-Allen af. Het is donker. Rechts op het toneel is een grot met de
slapende Wolwa ervoor. Als Odin op komt, gaan de andere kinderen
allemaal laag achterin op het toneel hurken en kijken mee.-

ALLEN: Zo reed Odin, als Wegtam verborgen,
de onderwereld in.
Halverwege klonk een gehuil
van de hond van Hella,
woedend gehuil:
Hoe hoor ik hoeven-
-hier...-
hoe hoor ik?
hoe hoor ik?
-hoor...-
hier, hier hier,
hoe?

Maar Odin reed onverstoort
door de nacht en door het duister
reed naar het posten
tot een graf, waar een Wolwa sliep.
En hij wakte haar met zijn gezang.

WOLWA: Wat voor man is dat,
mij onbekend,
die mij bezwoer
tot de zware tocht?
Het sneeuw besneeuwd,
gestriemd door regen,
doornat van dauw,
dood was ik lang.

WEGTAM: Wegtam heet ik,
ben Waltam's zoon.
Zeg mij uit de nel,
voor wie zijn de zetels
met ringen bezaaid
en stralen de banken,
bedekt met goud?

WOLWA: Voor Baldur werd
de mede gebrouwen,
verborgen onder dit schild
staat de drank gereed.
Maar ik sprak gedwongen,
nu wil ik zwijgen.

WEGTAM: Zwijg niet vrouw,
vragen wil ik,
tot je me alles
hebt verteld.
Wie zal Baldur
van het leven beroven?
Wie zal doden
Odins zoon?

WOLWA: Hödur, de blinde,
zal Baldur treffen
met hoge pijl.
en ontnemen het leven.
Maar ik sprak gedwongen
nu wil ik zwijgen.

WEGTAM: Zwijg niet vrouw,
tot ik alles weet.
Wie zal Baldur wreken?
Wie zijn die meisjes,
die wenen?

WOLWA: Wat weet Wegtam,
van meisjes die zullen wenen?
Wat speelt in de toekomst,
kan Wegtam niet weten,
Odin, vader van de Asen,
moet je heten.

WEGTAM: En jij bent geen
wolwa of wijze vrouw,
maar een moeder van vele reuzen.

WOLWA: Rijd maar Odin,
nooit zal ik meer spreken,
jij wist mijn kunst
met list te breken.
Weest tevreden,
nu nadert het noodlot
van de goden,
en niets kan het keren.

-Het wordt weer lichter, de schimmen verdwijnen. We zijn terug in Asga

ALLEN: Toen Odin weer thuiskwam
ging Frigga zijn vrouw
en ook moeder van Baldur
over de wereld en vroeg
aan alles wat leeft
of ook levenloos neerligt
een eed te zweren
nooit en te nimmer
Baldur, de schone,
een waer te zullen krenken.

FRIGGA: Asen en Asinnen
Kom allemaal dichterbij,
hier zal ik gaan beginnen.
Ieder van jullie moet
plechtig beloven,
Baldur nooit te zullen doden.

THOR: Bij mijn hamer Mjölner,
mijn grootste bezit,
zweer ik, Thor,
de god van de donder,
Baldur, lieveling van alle Asen,
nooit te treffen met bliksemschicht,
nooit te dreunen met donderslag.

LOKI: Loki heet ik, de listige
en hoewel al dat lieve gedoe
mij niet zint,
beloof ik ook eerlijk,
te sparen, dat kind.

IDUNA: Ook ik Iduna, zal mijn eed niet breken,
of mijn appels zullen voor altijd verbleken.

-Alle andere Asen en Asinnen leggen ook de eed af. Dan loop Frigga rond en gaat naar Midgard.-

FRIGGA: Mensen van Midgard zweer ook de eed
het leven van Baldur,
altijd te sparen.

MENSEN: Waar wij ook gaan,
wat wij ooit werken,
of wij slapen of waken,
nooit zullen wij Baldur,
met een vinger maar raken.
Wij zweren de eed bij alle gevaren,
het leven van Baldur altijd te sparen.

-Frigga loopt door naar Jötenheim.-

FRIGGA: En jullie, reuzen,
zweren jullie ook
het leven van Baldur
te sparen?

REUZEN: Ach wat,
zo'n klein leven,
is voor ons reuzen
toch de moeite niet.
En bovendien,
zo klein als hij is,
wij vinden hem
wel aardig.
Wij zweren de eed.

-Frigga gaat naar het rijk van de dwergen.-

FRIGGA: Als Baldurs moeder vraag ik jullie
mijn zoon altijd te sparen.

DWERGEN: Wij zijn de dwergen
verborgen in holen,
verscholen in grotten,
diep in de grond.

NORDRI: Ik in het noorden,
 SUDRI: Ik in het zuiden,
 AUSTRI: Ik in het oosten,
 VESTRI: Ik in het westen.
 ALLE VIER: Wij woelen de wortels,
 spoelen de stenen,
 dragen geheimen
 van de grond.

NORDRI: Wie komt daar
 van de hoge wereld?
 SUDRI: Ik zie een vrouw,
 met losse haren.
 VESTRI: Ze heeft verdriet,
 een donkere trek,
 in haar gezicht.
 AUSTRI: Waarom ben jij
 zover van het licht?
 SUDRI: Naar ons gekomen,
 in de aarde?
 NORDRI: Ben je niet bang?
 VESTRI: Wij zijn wezens
 van wortels,
 AUSTRI: behaarde dwergen.
 Vrees je ons niet?

FRIGGA: Als Baldurs moeder vraag ik jullie,
 mijn zoon altijd te sparen.

DWERGEN: Hoor je dat, Nordri?
 Hoor je dat, Sudri?
 Hoor je dat, Austri?
 Hoor je dat, Vestri?
 Wat een vreemde vraag,
 die je daar stelt.
 Maar wies niet bang,
 wij zweren de eed
 voor eeuwen lang.

FRIGGA: En de planten en bomen
 zullen jullie het ook beloven?

PLANTEN: Waar wij groeien,
 hoe wij bloeien,
 ons gif is Baldur vreemd,
 onze takken breken
 niet voor hem.

ALLEN: Zo had Frigga van ieder de belofte
 en tevreden ging zij terug naar huis.

-Er is een groot feest, met muziek en alle Asen werpen wapens naar Baldur. Maar niets raakt hem.-

ALLEN: Hoera voor Baldur, de onsterfelijke,
wij werpen en gooien
en hoe scherp we ze ook maken,
onze pijlen en stenen
kunnen Baldur niet raken.

BALDUR: Lieve vrienden,
gooi dan raak,
mik dan goed.
Nog steeds is er
geen krasje
dat bloedt.
Voorbij zijn mijn dromen,
ik hoef niet weg te lopen,
laat de nacht maar komen,
mijn ogen zijn open.

ALLEN: Hoera voor Baldur, de onsterfelijke.

-Loki loopt naar Frigga, voor op het toneel.-

LOKI: Frigga, heb je neus ieder gevraagd?
Iedere boom?
Iedere tak?
Iedere twijg?

FRIGGA: Ach Loki, zwijg.

LOKI: Die jonge tak ook
hoog in de boom,
in het verre westen,
heb je die gevraagd?

FRIGGA: Die Maretak is veel te jong,
kan toen nog niet doden.
Die buigt nog teveel,
die buigt als riet.
Als je die bedbelt,
nee, die vroeg ik niet.

ALLEN: Zo sloop Loki weg naar het westen,
en sneed uit een noge boom een tak,
zo buigzaam dat hij nimmer brak.
En vormde men tot scherpe pijl,
met een toverspreuk,
vlijmscherp, als een vlij.
En speepte snel zich weer terug,
wat ging hij snel, zo sluw en vlug.

LOKI: Hödur, waarom speel je niet mee?
Waarom werp je niet?
Heb je verdriet?

HÖDUR: Weet je dan niet,
dat ik niet kan zien?
Geen kleuren,
geen water,
geen vogel,
geen vuur.

HOEDUR: Al vanaf mijn eerste
geboorte uur
was mijn wereld zwart
en stond ik terzij.
Nooit deed ik echt mee.
Ben je dan blij?
Natuurlijk niet,
het is geen verdriet,
maar diepe spijt.
O, raakte ik ooit de duisternis
kwijt,
dan zou ik ook werpen,
met een heldere lach,
wanneer ik mijn broeder
Baldur dan zag.

LOKI: Ik wil je wel helpen,
kijk, ik stuur je hand.
Er kan niets gebeuren,
jij trekt het koord
en laat het dan los,
als ik het zeg.

NORNEN: En Loki nam de Maretak,
de scherpe pijl
en niets kon het lot meer keren.

LOKI: Nu, laat los.

-Doodse stilte als Baldur valt.-

HOEDUR: Wat is er gebeurd,
waarom is het stil?
Waar zijn jullie nu?
Wat heb ik gedaan?

ALLEN: Wee, Hödur, de blinde,
je richtte je pijl
en schoot en doorboorde
Baldurs hart.
O, wat een pijn,
ellende en smart.
Wee, Baldur de schone,
je dromen kwamen uit.
Je wenen en huilen
met Nanna, je bruid.
O wee, O wee.

NANNA: Zonder Baldur
wil ik niet leven.
Ik wil mee,
door diepe duisternis,
pikzwarte zee.
Voor Baldur wil ik
mijn leven geven,
ik ga mee.

FRIGGA: Wie wil me helpen,
mijn smart is zo groot,
wie rijdt naar Hella,
om Baldurs dood
met losgeld af te kopen?

HERMOD: Zo kan ik mijn broeder niet laten
en met hem zijn vrouw.
Ik rijd naar Hella
en vraag haar berouw.
voor het nemen van Baldur.
Ik rijd nu vlug
en wanneer het me lukt,
haal ik ze terug.

ODIN: Ga dan Hermod, mijn dappere zoon
en neem mijn paard Sleipnir
en rijd tot de troon van Hella
en beschrijf ons verdriet.
Misschien toont ze meelij,
wanneer ze dat ziet.

-Het toneel is weer donker, schimmen op de achtergrond. Vooraan
zit Mödgdur, een meisje met goudblond haar, bij een brug.-

ALLEN: Negen dagen en nachten,
reed Hermod, Baldurs broer,
door diepe dalen van duisternis,
waar lach, noch leven, noch vreugde is,
tot hij kwam aan de rivier Gjöll
bij een brug, die met goud was bedekt.
Daar waakte het meisje Mödgdur.

MOEDGUDUR: Wie is die vreemde
die aan komt gereden
en alleen met zijn paard
de brug méér doet dreunen,
dan de vijf groepen woeste krijgers,
die hier vannacht,
gestorven,
over deze brug zijn gegaan?
Zijn gelaat is niet wit,
als de kleur van een dode.
Wat is jouw naam?

HERMOD: Hermod ben ik,
Baldurs broer.
Zeg mij, vriendelijke vrouw,
is hij hier al voorbij gegaan?

MOEDGUDUR: Dat was al lang geleden,
dat Baldur samen met Nanna, zijn vrouw,
over mijn brug kwam gereden.

HERMOD: Wijs me de weg,
want ik ga naar Hella,
om te smeken
Baldur weer
naar het licht
van de wereld
terug te sturen.

MOEDGUDUR: Je weg naar de hel
voert naar beneden en
naar het noorden.
Wanneer je je woorden
tot Hella net zo vriendelijk spreekt,
als tot mij,
zal ze zeker luisteren,
misschien laat ze Baldur wel vrij.

ALLEN: Hermod vervolgde de weg,
 die Mödgudur wees,
 tot er in het duister
 een poort voor hem verrees.
 De poort van de Hel,
 maar hij was op slot.
 Zonder aarzelen dreef Hermod
 Sleipnir, het paard,
 tot hoge sprong en
 kwam op de grond in Hella's verblijf.
 Daar zag hij Baldur al,
 hoog op een troon.

HERMOD: Lieve broer, nu vind ik je hier,
 gegroet Hella, koningin van de wereld
 hier beneden,
 van de hogere wereld
 kom ik gereden.

HELLA: Wat zoek je dan hier,
 in het rijk van de dood?

HERMOD: We hebben zo'n verdriet,
 we eten niet,
 we spreken niet,
 we slapen niet,
 vanwege Baldurs dood.
 Goede Hella,
 wijze vrouw,
 kunt u hem ons niet geven,
 bij zoveel rouw?
 Mag hij weer leven?

HELLA: Wanneer het waar is
 wat je zegt,
 wanneer de hele wereld boven,
 hem beweent,
 dan wil ik toestaan,
 waarom je smeekt.

HERMOD: Heb dank, wijze Hella,
 wat moeten we doen?

HELLA: Het teken dat je de waarheid spreekt,
 zal zijn,
 dat alles in de wereld
 wat leeft,
 of ook levenloos neerligt
 op aarde,
 zal wenen om Baldurs dood.
 Maar wanneer er iets of
 iemand is, die niet om de dood
 van Baldur huilt,
 dan blijft hij hier in mijn verblijf.
 Zo zal het zijn.

ALLEN: Baldur bracht Hermod tot de poort
 en sprak met hem; een afscheidswoord.

BALDUR: Treur niet om mij,
je toonde je moed,
wanneer het niet lukt,
dan is het mij goed.
Dan blijf ik bij Hella
en wacht mijn tijd,
tot ik uit het duister
zal zijn bevrijd.

ALLEN: Hermod reed terug, beladen met geschenken,
waarmee Baldur en Nanna hun vrienden wilden danken.

HERMOD: Asen, Asinnen hoort Hella's besluit,
wanneer ieder van ons om Baldur huilt,
en ook alle mensen en dwergen en reuzen,
dan mag Baldur weer naar boven reizen.

-Frigga gaat weer rond over de wereld en vraagt aan iedereen die ze tegenkomt: "Waarom ween je?" Allen antwoorden: "Ik ween om de dood van Baldur! Tot ze tenslotte bij Thökk, de reuzin aankomt.-

FRIGGA: Waarom ween je niet?
Weet je dan niet van Baldurs dood
en het verdriet van de wereld?

THÖKK Mijn tranen zijn droog,
zo wil ik wenen
om Baldurs dood.
Noch in het leven,
noch in de dood,
heeft Baldur mij ooit
iets goeds gedaan.
Laat Hella houden die ze heeft.

-Thökk draait zich om en sloft onverschillig weg, terwijl ze het gordijn dichttrekt. Alleen de drie nornen, met hun weefgetouw blijven zichtbaar.-

VERDANDI: Wij weven het lot
van de wereld
geduldig.

URD: Wij weten dat
het gned was,
dat Baldur niet
terug kwam.
Het heeft de wereld
gared.

SKULD: Was hij toen niet gestorven,
dan was hij,
in de laatste en grote strijd
verword geraakt
en had hij niet
terug kunnen keren
op aarde.

URD: Want zo is het gegaan.
Toen alles duister werd,
de zon en de maan zelfs
verdwenen,
is op de oude plek,
in Asgard,

URD: Plotseling
Baldur weer verschenen.
En heeft de mensen
die werden geboren,
de weg gewezen,
voor wie het wilde horen.

VERDANDI: Zodat het licht is gebleven,

SKULD: en ook altijd zal blijven,

URD: van de Asen van Asgard,
van lang geleden.

VERDANDI: En wij, in datzelfde licht,
nog steeds kunnen leven.
